

Digitale tour brengt geschiedenis attractief in beeld

APP VOOR 'HET GROOTSTE OPENLUCHTMUSEUM VAN NEDERLAND'

Tekst: Aart van der Kuijl

MMNieuws is altijd op zoek naar nieuwe en/of innovatieve producten in de culturele en creatieve industrie. Beeldend kunstenaar Marcel van Kerkvoorde, die zich naast zijn kunstenaarspraktijk ontpopt tot educatie-specialist, heeft bijzonder wereldwijd van Nederlandse bodem met de ontwikkeling van een speciale app en website nog toegankelijker gemaakt voor het publiek.

Startpunt voor de app die Marcel van Kerkvoorde ontwikkelde, was het Kunstfort bij Vijfhuizen. Hij was nauw betrokken bij de herontwikkeling en exploitatie van dit cultureel erfgoed, dat onderdeel is van de Stelling van Amsterdam. Van Kerkvoorde is schilder en tekenaar, maar is ook al lang werkzaam in het onderwijs, momenteel als CKV-docent in het voortgezet onderwijs. Inmiddels is het Kunstfort mede door zijn toedoen een goedlopende presentatie-instelling, annex beeldenpark, annex restaurant.

De bevlogen educator - hij heeft inmiddels een eigen educatief bureau - heeft op een organische manier veldonderzoek kunnen doen. Hij heeft in het verleden als curator van verschillende grootschalige kunstprojecten steeds andere delen en andere aspecten van de Haarlemmermeer belicht. Een grote historische belangstelling deed de rest. En nu komt alles samen in deze applicatie.

Hij stelde twee nieuwe mediatoepassingen samen die gebruik maken van de iPhone-technologie, Google Maps en podcasting: 'De zogeheten StellingTour ontsluit wat ik met een knipoog het grootste openluchtmuseum van Nederland noem: de Stelling van Amsterdam - al schuilt daar een zekere waarheid in. Een gebied waar heel veel geschiedenis is geschreven van de prehistorie tot vandaag. De Stelling ligt in een straal van 20 kilometer rond Amsterdam (zie kader op pagina 15).'

Digitale tour, hoorspel en game in één

Hoe is hij tot de samenstelling van deze app gekomen? 'Wat ik heb gedaan is een vorm van digitale industriële en militaire archeologie bedrijven. Ik heb een digitale tour gemaakt die inzichtelijk maakt wat niet inzichtelijk is: allerlei historische en cultuurhistorische, sociologische en demografische lagen. Maar niet zo saai en afstandelijk wetenschappelijk als dat klinkt. Nee, inspringend op en met de maximale inzet van de nu beschikbare technologie, dus in de vorm van een app: een combinatie van een digitale tour, hoorspel, game - geschikt voor allerlei publieksgroepen en meerdere lagen. Het is geweldig hoeveel informatie je audiovisueel kwijt kunt in deze toepassing.'

In het hoorspel bijvoorbeeld komen de tegenstrijdige belangen van de dijkgraaf en een

commandant van het Nederlandse leger naar voren; ze zitten elkaar dan ook flink in de haren. Het maakt volgens Van Kerkvoorde inzichtelijk dat de Stelling van Amsterdam verschillende voor-, maar ook nadelen met zich meebracht. 'En dat terwijl de stelling, ingehaald door de komst van het vliegtuig, als militaire strategie nooit heeft kunnen functioneren. En als je vervolgens bedenkt dat bij Fort Schiphol datzelfde vliegtuig heeft geleid tot een luchthaven en een complete vliegindustrie, dan heeft de geschiedenis af en toe toch wel gevoel voor ironie.'

Met behulp van deze iPhone applicatie (die ook op een iPod of mobiele telefoons met MP3 speler-functie kan worden gevolgd, zij het in beperktere mate) kun je verschillende routes volgen op en om de forten en langs delen van de Stelling van Amsterdam. Van Kerkvoorde wist waar hij aan begon: 'Een enorm arbeidsintensieve klus, maar erg leuk om te doen. Er zijn

App is de afkorting van applicatie.

Het woord applicatie bestaat al veel langer en wordt algemeen gebruikt of specifiek zoals in de mode. In dat geval is het een (patroon)lapje dat je ter versiering op een kledingstuk kunt naaien of strijken. Maar pas op: er is ook al een mode-app(licatie) MimicMe. Een applicatie voor de computer moet gebruiksvriendelijk zijn, een toepassing die de gebruiker direct kan inzetten, in tegenstelling tot een server-taak of taken die door het besturingssysteem op de achtergrond worden uitgevoerd. We kennen al applicaties als e-mailprogramma's, tekstverwerkingsprogramma's of MP3-spelers en dan zijn er nog de webprogramma's zoals Gmail of Hotmail. Bij app's denken we eerder aan applicaties die je op je I-Phone, BlackBerry of andere Smartphones kunt zetten. Omdat de meeste app's relatief goedkoop zijn heeft Apple (I-Phone) er via iTunes een speciale App Store voor ontwikkeld. Daar kun je niet alleen app's kopen maar ook gratis apps aanschaffen. Het Parool heeft er een speciale dagelijkse rubriek aan gewijd waarin in een recensie de app van de dag wordt besproken.

→ De Stelling Tour

Foto: Flickr/FaceMePLS

→ Fort van den Ham is onderdeel van de Stelling van Amsterdam

nu bijna twee routes klaar, tussen Vijfhuizen en Aalsmeer en tussen Aalsmeer en Vijfhuizen.'

In opdracht van het Kunstfort bij Vijfhuizen heeft Van Kerkvoorde rond onderdelen van de Stelling van Amsterdam een aantal unieke digitale rondleidingen ontwikkeld. De *StellingTour* biedt rondleidingen met verhalen, korte films, foto's en animaties die speciaal zijn ontwikkeld voor gebruik op de smartphone, iPod en MP3 speler. Maar er is nog meer te halen met deze toepassing, onderstreept hij: 'Er zit een game in waarin twee of meer groepen de opdracht krijgen zoveel mogelijk locaties te veroveren. Ik heb trouwens in de praktijk gemerkt dat niet alleen scholieren en jongeren, maar ook volwassenen deze educatieve game leuk vinden om te spelen.'

De bezoeker kan wanneer het hem of haar uitkomt de tour volgen, een groot voordeel zo vindt Van Kerkvoorde: 'De digitale rondleidingen zijn op vele manieren beschikbaar. Een mooie bijkomstigheid is dat je, ook als de forten niet geopend zijn, toch deze digitale rondleidingen kunt volgen. En dat komt de onafhankelijkheid van de gebruiker ten goede. Al raad ik bezoekers toch echt aan het Kunstfort bij Vijfhuizen te bezoeken anders mis je toch echt wat.'

Soelaas voor digibeten

Er is straks een iPhone app beschikbaar in de appstore. Men kan deze app op de iPhone downloaden en een keuze maken uit een van de aangeboden routes. Zoals gezegd is er ook voor iPod en MP3 spelers een manier om de route te downloaden. Op de iPod zijn de films en animaties vervangen door foto's. Op MP3 spelers is alleen de geluidsband te volgen.

Overall is aan gedacht en dus is er ook voor betrekkelijke digibeten soelaas, zo geeft Van Kerkvoorde aan. 'Voor wie geen iPhone of iPod beschikbaar heeft, is er op het Kunstfort bij Vijfhuizen en op Fort bij Aalsmeer tijdens de openingstijden de digitale rondleiding te leen. Om de rondleiding te kunnen lenen moet je wel een geldig legitimatiebewijs als borg achterlaten.'

Een ding weet de educatiespecialist wel. In één middag rondfietsen in de gezonde buitenlucht ben je heel wat wijzer over tal van aspecten van de Stelling van Amsterdam en (de) Haarlemmermeer. Van Kerkvoorde weet: 'Informatie die je interactief via een app be-

leeft, beklift veel beter dan een boek met lange teksten en plaatjes.' □

Beschikbaarheid - De digitale rondleiding is voor het eerst gepresenteerd tijdens de opening van de Stellingmaand op 4 september op het Kunstfort bij Vijfhuizen. Alle tours en rondleidingen zijn sinds september 2010 beschikbaar voor het publiek.

Marcel van Kerkvoorde is beeldend kunstenaar, onafhankelijk curator en is werkzaam in het voortgezet onderwijs. (info@marcelvankerkvoorde.nl).

Stelling van Amsterdam

De Stelling van Amsterdam, ooit bedoeld als verdedigingslinie, ligt in een denkbeeldige cirkel van 15 tot 20 kilometer rond Amsterdam. De 135 kilometer lange linie bevat 45 forten zoals het fort bij Vijfhuizen, Aalsmeer en pantserfort Pampus en werd aangelegd tussen 1880-1920. In 1996 werd de Stelling van Amsterdam samen met de Nieuwe Hollandse Waterlinie bij UNESCO op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Bovendien is de stelling in 2005 door het ministerie van VROM bestempeld als Nationaal landschap vanwege het samenhangende systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiegebieden, het groene en relatief stille karakter en de relatief grote openheid. Echt dienst heeft de Stelling van Amsterdam nooit gedaan, al waren de aanwezigheid van de Stelling en van de Nieuwe Hollandse Waterlinie een factor voor de Duitsers om Nederland niet in te vallen in 1914. Door de opkomst van het vliegtuig verloor de stelling na de Eerste Wereldoorlog snel aan militaire betekenis. Zij bleef echter grotendeels behouden, en de militaire status werd pas in 1963 opgeheven.

BLOG // JE ZIET WEL WAAR JE TERECHT KOMT

Met de Foursquare Layar app kun je zien waar je incheckt. De app geeft je toegang tot de meest gebruikte functies van het Foursquare netwerk. Het toont de *venues* in je nabijheid, met inbegrip van die mensen die er vaak komen, de *mayors* en misschien ook bekenden van je. Je ziet in een oogopslag wat een locatie bijzonder maakt, afgaande op wat je medegebruikers erover vertellen met tips en 'to-do's', én wat er daadwerkelijk te zien is.

Voor culturele instellingen, en met name podia, is dit een mooie manier om niet alleen zichzelf aan voorbijgangers onder de aandacht te brengen, maar ook om te zien welke tips en reviews er door bezoekers gegeven worden.

<http://foursquare.com/app/layar>

BLOG // SOCIAL MEDIA BROWSER

Rockmelt lanceerde onlangs een nieuwe *social web* browser en liet zien wat de ambities zijn in een aanstekelijke video. Samen met Flock 3 (Windows only, Mac versie is gepland) gaat deze browser de concurrentie aan met de bestaande grote browsers, zoals Firefox, Explorer, Safari en Chrome. Rockmelt heeft leuke toepassingen die in een promo-video erg goed gebracht worden. Het streven is dé Social Browser te worden door het sociale leven van de gebruiker rechtstreeks in de interface van diens browser te integreren, ongeacht welke website hij/zij bekijkt. Aan de linkerkant toont hij je vrienden/bekenden, waarvan je kunt zien wie er online is, inclusief hun meest recente updates. De Facebook en Twitter API's geven aan de rechterkant directe toegang tot het delen van je activiteit, alsof je binnen Facebook of Twitter zelf aan de gang bent. En je kunt er ook met een enkele klik naartoe. Flock3 ondersteunt daarbij ook Flickr en YouTube. Maar Flock bestaat ook al wat langer... Vooralsnog lijkt het gebruik ervan redelijk overzichtelijk. Ik merkte wel dat ik mezelf hiervoor opnieuw een andere manier van browsen en online zijn moet aanleren. De concurrentie voor RockMelt is misschien te groot en het is de vraag wanneer RockMelt beschikbaar komt voor mobiel internet en bijvoorbeeld de iPad. Of is dat er ook al? Kan zo'n sociale browser het gebruik van sociale media nog verder bevorderen?

Simone Stoltz
hoofdreducteur en consultant bij Erfgoed 2.0

<http://www.rockmelt.com/>